

Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2018/2019

Innehållsförteckning

Inledning	5
Information om svensk lagstiftning.....	5
Statsrådsberedningen	6
Arbetsmarknadsdepartementet	7
Nytt ansvar för arbetstagares lön i entreprenadkedjor	7
Ändringar med anledning av anslutning till ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare.....	7
Finansdepartementet	9
Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om referensvärden	9
Nya regler om offentliga funktionärers skyldighet att anmäla innehav av finansiella instrument	10
Krav på licens för spel om pengar	10
Ökad tillgänglighet till digital offentlig service	11
Nya skatteregler för företagssektorn.....	11
Ändrade inkomstskatteregler vid omreglering av spelmarknaden	12
Sänkt skatt för personer över 65 år.....	12
Höjda skiktgränser.....	13
Utökat jobbskatteavdrag.....	13
Ökat skydd för hotade och förföljda personer.....	14
Tullverket och Skatteverket får nya registerförfattningar	14
Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen.....	15
Ny typ av skattskyldig i kemikalieskatten	15
Tydligare regler för passagerare som medför beskattade alkohol- och tobaksvaror för annans räkning från ett annat EU-land.....	16
Ändrade mervärdesskatteregler för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster	16
Försvarsdepartementet	18
Inrättande av försvarsgrensstaber	18
Ny ansvarsfördelning mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk inom försvarslogistiken.....	18
Justitiedepartementet	20
Ändrade mediegrundlagar	20
Följdändringar till ändrade mediegrundlagar	21
Stärkt skydd för valhemligheten	21
Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap.....	21
Nya regler om förbud mot erkännande av utländska barnäktenskap	22
Återbetalning av medlemsinsatser i arbetskooperativ	22

Modernare regler om varumärken.....	23
Ny lag om företagsnamn	23
Skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	23
Skyldighet att lämna uppgift om mottagande av kemikalier.....	24
Myndigheter i rättskedjan får nya registerförfattningar.....	24
Skyddet för den personliga integriteten stärks.....	25
Utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner	26
Modernisering av lagen om skiljeförfarande.....	26
Stärkt rättssäkerhet i de allmänna förvaltningsdomstolarna	26
Modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet	27
Kulturdepartementet	28
Stärkt minoritetspolitik	28
Ny finansiering av public service.....	28
Nytt mediestöd, förlängt presstöd och namnbyte för presstödsnämnden	29
Miljö- och energidepartementet.....	31
Kärnkraftverksägares skadeståndsansvar vid atomolyckor höjs	31
Apoteksombud slipper ta emot läkemedelsavfall.....	31
Vattenkraftverkens miljö tillstånd ska omprövas enligt en nationell plan som väger förbättrad vattenmiljö mot tillgång till vattenkraftsel.....	31
Myndigheters klimatanpassningsarbete struktureras	32
Mer lättillgänglig insamling av förpackningar och returpapper.....	32
Tydligare elmarknadsregler.....	33
Elnätsföretags möjligheter att höja elnätsavgifter begränsas	33
Kvoten för beräkning av kvotplikt för år 2019 justeras	34
Tydligare ansvarsfördelning för arbetet med invasiva främmande arter	34
Kemikalieinspektionen tar emot och vidarebefordrar ansökningar om att använda kvicksilver i varor och tillverkningsprocesser.....	34
Kemikalieinspektionen bevakar att förbudet mot mikroplast i kosmetiska produkter följs	35
Ändrade regler för verksamheter som hanterar avfall.....	35
Näringsdepartementet	36
Digitalt inhämtande av uppgifter från företag.....	36
Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan	37
Tydligare och enklare detaljplanekrav.....	37
Ny regional planering.....	37
Stöd till innovationskluster för utveckling och användning av flytande biogas.....	38
Stöd till innovationskluster för utveckling och användning av etanol i tung trafik.....	38
Ändrade regler för gående på en gemensam gång- och cykelbana	38
Möjlighet för kommuner att söka bidrag för skrotning av målvaktsfordon	39
Ekobonus för sjöfart.....	39

Nyheter på områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter.....	39
Förbud mot elefanter och sjölejon på cirkus	40
Ny djurskyddslag för att säkerställa ett gott djurskydd.....	40
Socialdepartementet	41
Stärkt rättssäkerhet vid genomförande av särskilda befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem	41
Utvidgade skyddsbestämmelser för den sjukpenninggrundade inkomsten	42
Vårdgarantin förstärks	42
Karensavdrag ersätter karensdagen.....	43
Underhållsstödet höjs för barn som är 11–14 år.....	43
Ansvar för försäkringsmedicinska utredningar regleras i lag och förordning.....	43
Kvalitet och säkerhet på apoteksmarknaden	44
Högre krav och utökad tillståndsplikt för verksamheter som bedrivs enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen	44
Vårdbidrag och handikappersättning ersätts av de nya förmånerna omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning.....	45
Utvidgning av systemet med utredningar avseende vissa dödsfall	45
Regelförenklingar görs inom ekonomisk familjepolitik	46
Kommunernas möjligheter att inrätta särskilda boenden för äldre förtydligas	46
Förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre	47
Utbildningsdepartementet	48
Lättare att få statsbidrag för fortbildning av lärare i svenska som andraspråk och sfi.....	48
Kunskap och kompetens från andra länder tillvaratas bättre.....	49
Utbildningen för tandhygienistexamen blir treårig	49
Bestämmelser om behandling av personuppgifter för forskningsändamål anpassas till EU:s regelverk.....	49
Ny organisation för etikprövning av forskning som avser människor.....	50
Utrikesdepartementet.....	51

Inledning

Den här sammanställningen innehåller ett urval av de lagar och förordningar som träder i kraft under andra halvåret 2018 eller en tid därefter, både sådana som är nya och ändringar i befintliga.

Lagar och förordningar anger spelreglerna för vårt samhälle. En ny lag blir till genom att regeringen lämnar ett förslag, en proposition, till riksdagen. Efter att något av riksdagens utskott har bearbetat propositionen fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. En ny förordning kan regeringen själv besluta om utan att lägga fram den för riksdagen.

Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). Varje lag och förordning har ett unikt nummer i SFS.

Om du vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar du information på www.lagrummet.se. Lagrummet är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation och innehåller länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar och statliga myndigheter.

Lagstiftningsprocessen finns beskriven under rubriken ”Så styrs Sverige” på www.regeringen.se.

Den här sammanställningen kan laddas ner på www.regeringen.se. Vid publicering har vissa lagar ännu inte hunnit få några SFS-nummer. Det gäller nummer som slutar på ”000” (till exempel 2018:000).

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet: www.lagrummet.se

Regeringens och Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Regeringskansliets rättsdatabaser: <http://rkrattsbaser.gov.se>

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen har ansvar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet. I Statsrådsberedningen finns statsministerns kansli och samordnings- och energiministerns kansli. Därutöver finns samordningskansliet, förvaltningschefens kansli, rättschefens kansli, granskningskansliet och kansliet för samordning av EU-frågor. I statsministerns kansli ingår även innovationsrådets kansli.

Kontakt

Presskontakter hos statsminister Stefan Löfven:

Pressekreterare Jonatan Holst

Tfn 072-227 85 35

Pressekreterare Ingela Nilsson

Tfn 072-551 41 16

Pressekreterare Erik Nises

Tfn 072-542 03 74

Presskontakt hos samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan:

Pressekreterare Sami Mashial

Tfn 076-144 17 03

Till årsskiftet 2018/2019 träder inga lagar i kraft inom Statsrådsberedningens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor som rör en väl fungerande arbetsmarknad. Hit hör insatser för unga i jobb, matchning, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen samt frågor om arbetsrätt och arbetsmiljö, så att alla människor har möjlighet att delta i arbetslivet med goda arbetsvillkor. Departementet har också samordningsansvar för nyanländas etablering.

Kontakt

Presskontakt hos arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson:
Pressekreterare Natali Sial
Tfn 072-520 54 49

Nytt ansvar för arbetstagares lön i entreprenadkedjor

Ny lag: Lag (2018:1472) om entreprenörsansvar för lönefordringar

Ändring: Lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:214 Ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen

SFS: 2018:1472–1473

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Den nya lagen innebär att en arbetstagare som inte får lön av sin arbetsgivare för arbete i en bygg- eller anläggningsentreprenad ska kunna få betalt från en annan entreprenör i entreprenadkedjan. Ansvaret ska i första hand gälla uppdragsgivaren, det vill säga den entreprenör som har anlitat arbetstagarens arbetsgivare som underentreprenör. I andra hand ska även entreprenören högst upp i kedjan, huvudentreprenören, kunna ansvara. En arbetsgivare, en uppdragsgivare och en huvudentreprenör ska vara skyldig att lämna viss information till en arbetstagare. Det ska vara möjligt att reglera frågan om entreprenörsansvar i kollektivavtal och att tillämpa ett sådant kollektivavtal i stället för det lagstadgade entreprenörsansvaret. Entreprenörsansvaret ska också tillämpas vid utstationering.

Ändringar med anledning av anslutning till ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare

Ändring: Lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:272 ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare

SFS: 2018:1719

Ikraftträdande: 1 mars 2019

Ändringen innebär att alla hushållsarbetare som arbetar i arbetsgivarens hushåll har rätt att få skriftlig information av sin arbetsgivare när det gäller villkor som är av väsentlig betydelse för anställningsavtalet eller anställningsförhållandet. Arbetstagaren ska få informationen senast en månad efter att han eller hon börjat arbeta. Ändringarna krävs för att Sverige ska ha genomfört ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad och konsumentlagstiftning.

Kontakt

Presskontakter hos finansminister Magdalena Andersson:

Pressekreterare Gösta Brunnander

Tfn 072-544 28 66

Pressekreterare Isabel Lundin

Tfn 076-296 46 38

Presskontakt hos civilminister Ardalan Shekarabi:

Pressekreterare Matilda Malmquist Glas

Tfn 070-367 03 64

Presskontakt hos finansmarknads- och konsumentminister Per Bolund:

Pressekreterare Martin Kling

Tfn 070-539 57 29

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om referensvärden

Ny lag: Lag (2018:000) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om referensvärden

Ändringar: Lagen om värdepappersfonder (2004:46), konsumentkreditlagen (2010:1846) med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2018/19:4 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om referensvärden

SFS: 2018:000, 2018:000, 2018:000, 2018:000 och 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Den nya lagen ger Finansinspektionen rätt att utreda och ingripa för överträdelser mot EU:s förordning om referensvärden. Ett referensvärde kan vara ett index för att mäta resultatet för en fond. Det införs även bestämmelser om avgifter för att bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt förordningen. Det införs vidare ändringar i flera lagar, bland annat i

konsumentkreditlagen en skyldighet för näringsidkare att i samband med viss kreditgivning informera om användningen av ett referensvärde.

Nya regler om offentliga funktionärs skyldighet att anmäla innehav av finansiella instrument

Ny lag: Lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument

Ny förordning: Förordningen (2018:000) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:263 Skyldighet för vissa offentliga funktionärer anmäla innehav av finansiella instrument (bet. 2018/19:FiU7, rskr. 2018/19:1)

SFS: 2018:1625 och 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Genom lagen uppdateras regelverket om skyldighet för statsråd samt anställda och uppdragstagare i myndigheter, kommuner och landsting att anmäla innehav av värdepapper och andra finansiella instrument. Regeringen beslutar vilka myndigheter som ska omfattas av lagen. Det ska vara myndigheter som i viss utsträckning hanterar insiderinformation.

Myndighetsledningen samt de anställda och de uppdragstagare som myndigheten bestämmer blir då anmälningsskyldiga. Direkta innehav ska anmälas. I den kompletterande förordningen anges att även vissa indirekta innehav ska anmälas, som till exempel finansiella instrument som innehas av barn som står under den anmälningsskyldiges vårdnad. I förordningen finns även vissa undantag från anmälningsskyldigheten, till exempel i fråga om innehav av andelar i värdepappersfonder.

Krav på licens för spel om pengar

Nya lagar: Spellagen (2018:1138), lagen (2018:1139) om skatt på spel

Ny förordning: Spelförordningen (2018:1475)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:220 En omreglerad spelmarknad

SFS: 2018:1138, 2018:1139 och 2018:1475

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Fortsättningsvis krävs licens för att erbjuda spel om pengar. Spelverksamhet ska vara lämplig samt bedrivs på ett sunt och säkert sätt under offentlig kontroll. Spelen ska ha starkt konsumentskydd och hög säkerhet.

Spelmarknaden delas upp mellan en konkurrensutsatt del, en del förbehållen allmännyttiga ändamål och en del förbehållen staten. Licenshavarna ska skydda spelare mot överdrivet spelande. Negativa konsekvenser av spel ska begränsas. Matchfixning kriminaliseras. Punktskatt tas ut på licenspliktigt spel med 18 procent av skillnaden mellan insatserna och utbetalningarna. Spel för allmännyttiga ändamål kommer även fortsättningsvis vara skattebefriat.

Regleringen blir tillämplig även för spel över internet som riktas mot Sverige. Ett råd för spelmarknadsfrågor och ett råd mot matchfixning inrättas hos Spelinspektionen (tidigare Lotteriinspektionen) som samtidigt ges möjlighet att vidta ytterligare tillsynsåtgärder.

Ökad tillgänglighet till digital offentlig service

Ny lag: Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service

Ny förordning: Förordning (2018:1938) om tillgänglighet till digital offentlig service

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:299 Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet

SFS: 2018:1937 och 2018:1938

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Lagen bedöms bland annat leda till att digital offentlig service blir mer tillgänglig, framför allt för personer med funktionsnedsättning, och därmed att fler inkluderas i det digitala samhället.

Digital service som tillhandahålls av den offentliga sektorn ska följa tillgänglighetskraven i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Kraven gäller för webbplatser och mobila applikationer. Lagen och förordningen genomför Rådets och Europaparlamentets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, det så kallade webbtillgänglighetsdirektivet.

Myndigheten för digital förvaltning får meddela föreskrifter om de tekniska kraven som ska gälla. Myndigheten ska också utöva den tillsyn som avses i lagen.

Nya skatteregler för företagssektorn

Ändringar: Kupongskattelagen (1970:624), inkomstskattelagen (1999:1229) och skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:245

SFS: 2018:1205, 2018:1206 och 2018:1207

Ikraftträdande: 1 januari 2019

En generell begränsning av ränteavdrag i bolagssektorn införs i kombination med en sänkning av bolagsskatten i två steg, till 21,4 procent år 2019 och 20,6 procent år 2021. Expansionsfondsskatten sänks till 20,6 procent från år 2021. Vidare införs avdragsförbud för ränta vid vissa gränsöverskridande situationer, så kallade hybridregler. Dessutom ges de riktade ränteavdragsbegränsningsreglerna för vissa interna lån ett snävare tillämpningsområde. Vidare införs en räntedefinition och regler om räntedelen i leasingavgiften vid finansiella leasingavtal tillsammans med ett primäravdrag. Avdraget innebär att ytterligare 12 procent av utgifterna för att uppföra ett hyreshus får dras av inom en sexårsperiod från det att hyreshuset färdigställs. Vissa förändringar görs också av reglerna för periodiseringsfond och säkerhetsreserv.

Ändrade inkomstskatteregler vid omreglering av spelmarknaden

Ändring: Inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:220 En omreglerad spelmarknad

SFS: 2018:1143

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Inkomstbeskattningen av spelanordnare och spelare utformas utifrån det system med licenskrav som införs genom den nya spellagen. Svenska Spel och dess dotterbolag som bara bedriver spelverksamhet samt ATG ska inte längre vara undantagna från inkomstbeskattning. Spelarvinster från licenspliktiga spel som tillhandahålls av någon annan än licenshavare ska beskattas i inkomstslaget kapital, oavsett var spelföretaget har sin hemvist. Det införs också en särskild bestämmelse om vad som utgör beskattningsunderlaget för skattepliktiga spelarvinster. Inkomster från spel som bedrivs med licens för allmännyttiga ändamål av registrerade trossamfund och ideella föreningar ska vara skattebefriade.

Sänkt skatt för personer över 65 år

Ändring: Inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Prop. 2018/19:1 Budgetpropositionen för 2019 (volym 1, avsnitt 6.1) samt Moderaternas och Kristdemokraternas reservation 5 under punkt 2 till Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1 (rskr. 2018/19:62)

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Skatten sänks ytterligare för äldre personer. Skattesänkningen sker genom att det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets början har fyllt 65 år förstärks. Ändringen innebär att grundavdragsbeloppet höjs för den som har en inkomst mellan 60 500 och 1 177 000 kronor per år. För den med en månadsinkomst på 25 000 kronor blir skattesänkningen ungefär 350 kronor i månaden. De som har inkomster över 1 182 000 kronor per år får höjd inkomstskatt. Anledningen är att denna grupp med nuvarande regler betalar lägre skatt än löntagare under 65 år.

Höjda skiktgränser

Ändring: Inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Moderaternas och Kristdemokraternas reservation 5 under punkt 2 till Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1 (rskr. 2018/19:62)

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Skatten sänks för de personer som betalar statlig inkomstskatt genom att den nedre skiktgränsen ändras till 490 700 kronor och den övre till 689 300 kronor. De nya brytpunkterna för personer under 65 år blir 504 400 respektive 703 000 kronor. Höjningen av den övre skiktgränsen motsvarar den årliga uppräknings för 2019 medan den nedre höjs med 16 800 kronor mer än vad den årliga uppräknings skulle ha gett. Den extra ändringen av den nedre skiktgränsen innebär att personer som har en månadslön som överstiger ca 42 000 kronor betalar 280 kronor mindre i skatt per månad.

Utökad jobbskatteavdrag

Ändringar: Inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Moderaternas och Kristdemokraternas reservation 5 under punkt 2 till Finansutskottets betänkande 2018/19:FiU1 (rskr. 2018/19:62)

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Jobbskatteavdraget utökas med totalt 10 miljarder kronor för personer som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger 0,91 prisbasbelopp.

Ökat skydd för hotade och förföljda personer

Ändringar: Folkbokföringslagen (1991:481), tandvårdslagen (1985:125), lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter, socialtjänstlagen (2001:453), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), skollagen (2010:800), lagen (2013:514) om landstingens och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet, hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), folkbokföringsförordningen (1991:749)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:145 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen (bet. 2017/18:SkU19, rskr. 2017/18:317)

SFS: 2018:684–687, 2018:690–694 och 2018:1591

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Lagändringarna syftar till att förbättra och öka skyddet för hotade och förföljda personer. Kvarskrivning ersätts av skyddad folkbokföring, som ska vara ett mer flexibelt institut. Skyddad folkbokföring ska bland annat få ske på annan ort än den gamla folkbokföringsorten, utan att personen flyttar och kunna ges för obestämd tid. Detta möjliggör att i större utsträckning ge ett skydd som är bättre anpassat efter vars och ens specifika situation.

Socialnämnden ska under vissa förhållanden kunna ansöka om skyddad folkbokföring för barn. Skatteverket ska lämna stöd till den som har medgetts skyddad folkbokföring så att skyddet kan upprätthållas. Det införs även en förstärkt sekretess för uppgifter om personer som har skyddad folkbokföring och som är parter i mål och ärenden hos alla myndigheter och domstolar.

Tullverket och Skatteverket får nya registerförfattningar

Nya lagar: Lag (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, lag (2018:1696) om Skatteverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Nya förordningar: Förordning (2018:1876) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, förordning (2018:1877) om Skatteverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område

Ändringar: Lag (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, lag (2001:185) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet, tullagen (2016:253), folkbokföringsförordningen (1991:749)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:269 Brottsdatalag – kompletterande lagstiftning

SFS: 2018:1694, 2018:1696, 2018:1703, 2018:1705, 2018:1713, 2018:1876, 2018:1877 och 2018:1878

Ikraftträdande: 1 januari 2019

EU:s nya dataskyddsdirektiv har i huvudsak genomförts genom brottsdatalagen, som trädde i kraft den 1 augusti 2018. Brottsdatalagen är generellt tillämplig inom det område som direktivet reglerar men subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning. För myndigheterna i rättskedjan krävs viss särreglering som, liksom tidigare, kommer att finnas i särskilda lagar. De nya lagarna för bland annat Skatteverket och Tullverket ersätter helt eller delvis nuvarande registerförfattningar och gäller utöver brottsdatalagen. De innehåller bestämmelser som innebär preciseringar, undantag eller avvikelser från brottsdatalagen. Lagarna kompletteras av förordningar med mer detaljerade bestämmelser.

Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

Ändringar: Skatteförfarandelagen (2011:1244), lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och lagen (1984:533) om arbetsställenummer m.m., skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:58 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen (bet. 2016/17:SkU21, rskr 2016/17:256)

SFS: 2017:387 och 2017:390

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Genom ändringarna ska bland annat uppgifter om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag på individnivå lämnas till Skatteverket månadsvis i en arbetsgivardeklaration i stället för årligen i en kontrolluppgift. Syftet med lagändringarna är att minska skattefusk och skatteundandragande. För uppgiftsskyldiga som ska föra en personalliggare och som vid ikraftträdandet har fler än 15 anställda, tillämpas bestämmelserna från och med den 1 juli 2018. Övriga uppgiftsskyldiga ska tillämpa bestämmelserna från och med den 1 januari 2019.

Ny typ av skattskyldig i kemikalieskatten

Ändringar: Lagen (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik, förordningen (2017:214) om skatt på kemikalier i viss elektronik, förordningen (1999:1134) om belastningsregister

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:294 Vissa kontrollfrågor och andra frågor på punktskatteområdet.

SFS: 2018:1891

Ikraftträdande: 1 januari 2019

”Registrerad mottagare” införs som ny typ av skattskyldig i lagen om skatt på kemikalier i viss elektronik. Som registrerad mottagare får Skatteverket godkänna den som i Sverige avser att yrkesmässigt från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor och som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som sådan mottagare. Åtgärden är efterfrågad av branschen och underlättar administrationen av skatten. För att undvika dubbelbeskattning i vissa situationer görs även en justering av undantaget från skatt för varor som skattskyldighet tidigare inträtt för.

Tydligare regler för passagerare som medför beskattade alkohol- och tobaksvaror för annans räkning från ett annat EU-land

Ändring: Lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:294 Vissa kontrollfrågor och andra frågor på punktskatteområdet.

SFS: 2018:1888

Ikraftträdande: 1 januari 2019

För att förbättra förutsättningarna att kontrollera punktskattepliktiga varor ska passagerare som transporterar sådana varor, till exempel alkohol och tobaksvaror, för någon annans räkning från ett annat EU-land till Sverige omfattas av vissa skyldigheter. Skyldigheterna omfattar bland annat att se till att ett så kallat förenklat ledsagardokument följer med transporten och att kunna visa identitetshandlingar om Tullverket så kräver.

Ändrade mervärdesskatteregler för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster

Ändringar: Mervärdesskattelagen (1994:200), lagen (2011:1245) om särskilda ordningar för mervärdesskatt för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster, förordning (2011:1262) om särskilda ordningar för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:295 Ändrade mervärdesskatteregler för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster

SFS: 2018:1868, 2018:1869 och 2018:1870

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Bestämmelser införs för att genomföra de ändringar i mervärdesskattedirektivet som utgör det första steget i det så kallade e-handelspaketet för moms vid gränsöverskridande försäljning inom EU. Syftet är att förenkla för företag som säljer elektroniska tjänster till konsumenterna i andra EU-länder. Dessa tjänster ska beskattas där konsumenten finns, men för att förenkla för företagen införs en möjlighet att i stället tillämpa svenska mervärdesskatteregler om företagets omsättning av elektroniska tjänster till konsumenterna i andra EU-länder understiger 99 680 kronor per år (en beskattningslandströskel).

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för Sveriges militära försvar och dess stödmyndigheter. Departementet planerar på strategisk nivå internationella insatser och säkerhetsfrämjande verksamhet och ger uppdrag till myndigheterna att genomföra samt följa upp dessa insatser.

Kontakt

Presskontakt hos försvarsminister Peter Hultqvist:
Pressekreterare Maja Zachrisson
Tfn 070-219 81 64

Inrättande av försvarsgrensstaber

Ändring: Förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

Beslutsunderlag: Prop. 2018/19:18 Inrättande av försvarsgrensstaber

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Efter riksdagens bemyndigande inrättar regeringen organisationsenheter i form av en arméstab, en marinstab och en flygstab i Försvarsmakten samt lokaliserar dessa till Enköping, Haninge/Muskö respektive Uppsala.

Inrättandet och lokaliseringen av försvarsgrensstaberna motiveras bland annat av den försämrade omvärldsutvecklingen. Syftet med att inrätta staberna är att öka robustheten i ledningsorganisationen genom en ökad geografisk spridning.

Ny ansvarsfördelning mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk inom försvarslogistiken

Ändringar: Förordningen (2007:854) med instruktion för Försvarets materielverk och förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018, SOU 2016:88 och Ds 2018:14

SFS: 2018:000 och 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Försvarsmakten får ett utökat ansvar inom försvarslogistiken och tar över en del av det ansvar som Försvarets materielverk fram till nu haft för

upphandlingar. Försvarets materielverk ska i huvudsak ansvara för upphandlingar som avser utveckling, anskaffning och modifiering av materielsystem, medan Försvarmakten ska ansvara för övriga upphandlingar inom försvarslogistiken.

Därutöver tar Försvarmakten över ansvaret för vissa delar av logistikförsörjningen som Försvarets materielverk tidigare ansvarat för. Försvarets materielverk ska dock, efter begäran, biträda Försvarmakten med bland annat kompetens inom vidmakthållande- och upphandlingsområdet. Försvarmakten tar även över ansvaret för förråd, service och verkstäder och som en följd av detta utgår myndighetens rätt att meddela föreskrifter om skyldighet för Försvarets materielverk att tillhandahålla tjänster inom detta område under höjd beredskap.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet lagstiftar på en rad olika områden, som statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt samt migrations- och asylrätt. De lagar och förordningar som finns med i denna sammanställning speglar spridningen av departementets ansvarsområden.

Kontakt

Pressamordnare i Justitiedepartementet:

Miriam Abu Eid

Tfn 072-216 95 65

Presskontakt hos justitie- och inrikesminister Morgan Johansson:

Pressekreterare Sofie Rudh

Tfn 072-545 74 21

Presskontakt hos migrationsminister och biträdande justitieminister Heléne Fritzon:

Pressekreterare Joanna Abrahamsson

Tfn 072-543 84 89

Ändrade mediegrundlagar

Ändringar: Tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen och lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar (bet. 2017/18:KU16, rskr. 2017/18:336, bet. 2018/19:KU2, rskr. 2018/19:16)

SFS: 2018:1801–1803

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringarna innebär bland annat att en utgivare av en databas under vissa förutsättningar, till exempel att uppgifterna raderas inom 14 dagar, inte ska kunna hållas ansvarig för material som funnits tillgängligt i databasen i mer än ett år. Vidare innebär ändringarna att det blir möjligt att under vissa förhållanden förbjuda offentliggörande av vissa särskilt integritetskänsliga personuppgifter, om uppgifterna ingår i en uppgiftssamling och tillgängliggörandet medför särskilda risker för otillbörligt integritetsintrång.

För att underlätta förståelsen och tillämpningen görs även språkliga och redaktionella ändringar.

Följdändringar till ändrade mediegrundlagar

Ändringar: Ett antal lagar och förordningar ändras med anledning av ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:260 Följdändringar till ändrade mediegrundlagar och Ds 2017:57 Följdändringar till ändrade mediegrundlagar

SFS: 2018:1908–1930

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Det görs följdändringar i ett antal lagar och förordningar med anledning av de ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som träder i kraft den 1 januari 2019.

Stärkt skydd för valhemligheten

Ändring: Vallagen (2005:837)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:286 Stärkt skydd för valhemligheten

SFS: 2018:1969

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ett krav införs på att den plats i eller i anslutning till en val- eller röstningslokal där valsedlar läggs ut ska vara avskärmd från insyn från andra väljare. Syftet är att ytterligare stärka skyddet för valhemligheten och minska risken för att väljarna utsätts för otillbörlig påverkan i samband med röstningen. Det blir även möjligt för väljare att, genom att skriva till namnet på en partimarkerad eller blank valsedel, personrösta på en kandidat för ett parti som har registrerat sin partibeteckning och anmält samtliga kandidater. Kandidaten måste vara anmäld av partiet för att detta ska kunna göras.

Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap

Ändringar: Föräldrabalken med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:155 Modernare regler om assisterad befruktning och föräldraskap

SFS: 2018:1279–1280 och 2018:1282–1284

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Reglerna om assisterad befruktning och föräldraskap moderniseras. Det blir bland annat möjligt för par och ensamstående kvinnor att inom svensk

hälso- och sjukvård genomgå befruktning utanför kroppen med enbart donerade könsceller. Vidare blir reglerna om föräldraskap efter assisterad befruktning i utlandet desamma för olikkönade och samkönade par. Föräldraskap ska kunna fastställas under förutsättning att behandlingen har utförts vid en behörig inrättning och barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn.

Nya regler om förbud mot erkännande av utländska barnäktenskap

Ändring: Lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:288 Förbud mot erkännande av utländska barnäktenskap

SFS: 2018:1973

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Genom lagändringen införs skärpta regler kring förbud mot utländska barnäktenskap. Enligt en ny huvudregel ska inga utländska barnäktenskap erkännas i Sverige. Förbudet ska gälla oavsett parternas anknytning till Sverige när äktenskapet ingicks eller deras ålder vid tidpunkten för erkännandeprövningen. Undantag ska aldrig kunna göras om någon av parterna fortfarande är under 18 år.

Återbetalning av medlemsinsatser i arbetskooperativ

Ändringar: Lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, inkomstskattelagen (1999:1229) med flera lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:253 Återbetalning av medlemsinsatser i arbetskooperativ

SFS: 2018:1160–1165

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Arbetskooperativa ekonomiska föreningar ska kunna betala tillbaka en medlemsinsats med ett högre belopp än insatsens nominella värde. En medlem kan därmed få del av den värdeökning som har skett när han eller hon lämnar föreningen. Skattemässigt ses beloppet som huvudregel som lön. De nya reglerna gäller för alla ekonomiska föreningar där medlemmarna är anställda av föreningen eller på något liknande sätt arbetar i föreningens verksamhet. Det kan till exempel handla om personalkooperativ och konsultbyråer.

Modernare regler om varumärken

Ändringar: Varumärkeslagen (2010:1877), varumärkesförordningen (2011:594)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:267 Modernare regler om varumärken och en ny lag om företagsnamn

SFS: 2018:1652 och 2018:1840

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringarna innebär att den svenska varumärkeslagen och varumärkesförordningen anpassas till nya EU-regler. Det förenklar för företagen som bedriver verksamhet inom EU och skapar förutsättningar för ökad export. De svenska bestämmelserna blir också mer teknikneutrala, vilket underlättar registreringen av nya märkestyper, till exempel animerade varumärken. Varumärken måste skyddas för att behålla sitt värde. Ändringarna innebär därför också att varumärkesskyddet stärks så att det blir möjligt för tullen att stoppa varor som passerar landet även om de inte ska säljas på den svenska marknaden, så kallad transit. Det ökar möjligheterna att bekämpa olaglig handel med varumärkesförfalskningar.

Ny lag om företagsnamn

Ny lag: Lag om företagsnamn

Ändringar: Följdändringar i ett antal lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:267 Modernare regler om varumärken och en ny lag om företagsnamn

SFS: 2018:1653, 2018:1655–1692, 2018:1754 och 2018:1805–1853

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Den nya lagen om företagsnamn ersätter den nuvarande firmalagen, som är mer än 40 år gammal. I sak motsvarar den nya lagen till stora delar den nuvarande, men är mer överskådlig och lättare att tillämpa. Moderniseringen av lagstiftningen förväntas leda till kostnadsbesparingar för många av de företag som i stället för varumärken använder sitt företagsnamn som kännetecken. Besparingarna förväntas ske både för verksamheten och för de varor och tjänster som företaget erbjuder.

Skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Ny lag: Lag om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:267 Modernare regler om varumärken och en ny lag om företagsnamn

SFS: 2018:1654

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Den nya lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samlar samtliga bestämmelser om skadestånd och andra sanktioner vid intrång i rätten till vissa beteckningar som är skyddade inom EU. Lagen innebär att befintliga regler förs över från varumärkeslagen när det gäller beteckningar som skyddas enligt EU-förordningar och att motsvarande regler införs när det gäller beteckningar som är skyddade enligt internationella avtal. Patent- och marknadsdomstolen är behörig domstol för mål och ärenden enligt den nya lagen.

Skyldighet att lämna uppgift om mottagande av kemikalier

Ny lag: Lagen om den internationella fonden för farliga och skadliga ämnen

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:268 Skadeståndsansvar vid sjötransport av farliga och skadliga ämnen

SFS: 2018:1854

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Som en förberedelse för Sveriges tillträde till 2010 års HNS-konvention (Hazardous and Noxious Substances) införs en skyldighet för företag inom kemikalieindustrin att i vissa fall lämna uppgift om kemikalier som företagen tar emot. HNS-konventionen reglerar ansvaret att ersätta skador i samband med olyckor vid sjötransport av kemikalier. Genom konventionen inrättas en internationell fond, finansierad av kemikalieindustrin, som kan betala ut ersättning vid olyckor. Företagens avgifter till fonden baseras på den mängd kemikalier som tas emot under ett kalenderår. De som berörs är företag som tar emot vissa mängder kemikalier efter sjötransport i bulk (dvs. inte containertransport). Uppgifterna om mängden ämnen som har tagits emot ska lämnas en gång per år, med början den 1 mars 2020.

Myndigheter i rättskedjan får nya registerförfattningar

Nya lagar: Lag (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område, lag (2018:1695) om Kustbevakningens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område, lag (2018:1697) om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område, lag (2018:1698) om domstolarnas behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område, lag (2018:1699) om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område

Nya förordningar: Förordning (2018:1942) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, förordning (2018:1943) om Kustbevakningens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, förordning (2018:1738) om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, förordning (2018:1741) om domstolarnas behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, förordning (2018:1746) om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, förordning (2018:1747) om viss underrättelseskyldighet för Kriminalvården

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:269 Brottsdatalag – kompletterande lagstiftning

SFS: 2018:1693, 2018:1695, 2018:1697–1699, 2018:1738, 2018:1741, 2018:1746–1747 och 2018:1942–1943

Ikraftträdande: 1 januari 2019

EU:s nya dataskyddsdirektiv har i huvudsak genomförts genom brottsdatalagen, som trädde i kraft den 1 augusti 2018. Brottsdatalagen är generellt tillämplig inom det område som direktivet reglerar men subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning. För myndigheterna i rättskedjan krävs viss särreglering som, liksom tidigare, kommer att finnas i särskilda lagar. De nya lagarna ersätter helt eller delvis nuvarande registerförfattningar och gäller utöver brottsdatalagen. De innehåller bestämmelser som innebär preciseringar, undantag eller avvikelser från brottsdatalagen. Lagarna kompletteras av förordningar med mer detaljerade bestämmelser.

Skyddet för den personliga integriteten stärks

Ändring: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten

SFS: 2018:1745

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Lagändringarna innebär att straffbestämmelserna om olaga hot och förolämpning förtydligas, bland annat genom att beskrivningarna av de tillvägagångssätt som ett hot eller en förolämpning kan uttryckas moderniseras. För olaga hot utvidgas dessutom det straffbara området så att även hot som är ägnade att framkalla allvarlig rädsla för egen eller annans frihet eller frid omfattas.

Utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner

Ändring: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner

SFS: 2018:1744

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Lagändringen innebär att grunden könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till i brottet hets mot folkgrupp.

Modernisering av lagen om skiljeförfarande

Ändringar: Lagen (1999:116) om skiljeförfarande och utsköningsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:257 En modernisering av lagen om skiljeförfarande

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 mars 2019

Lagen om skiljeförfarande moderniseras i syfte att skiljeförfarande även fortsättningsvis ska vara en effektiv och rättssäker form av tvistlösning. Moderniseringen syftar också till att lagen ska vara lättillgänglig, även för utländska tillämpare, och till att attrahera internationella skiljeförfaranden till Sverige. Möjligheten att väcka en särskild talan vid tingsrätten om skiljemännens behörighet begränsas. En part får större möjlighet att utse en ny skiljeman när den tidigare skiljemannen inte kan fullfölja uppdraget. Den klandergrund som avser uppdragsöverskridande skärps. Möjligheten att använda engelska vid bevisupptagning i klanderprocessen utökas. Det införs även ett krav på prövningstillstånd i Högsta domstolen i klandermålen.

Stärkt rättssäkerhet i de allmänna förvaltningsdomstolarna

Ändringar: Lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar, förvaltningsprocesslagen (1971:291) med flera lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:279 Stärkt rättssäkerhet i de allmänna förvaltningsdomstolarna

SFS: 2018:1959–1964

Ikraftträdande: 1 mars 2019

Lagändringarna syftar till att effektivisera processen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och stärka rättssäkerheten ytterligare. Rätten till muntlig förhandling i förvaltningsrätten förtydligas och förstärks. Det införs mer flexibla regler om rättens sammansättning. Möjligheterna att överlämna

mål från en obehörig domstol utökas. Det införs kompetenskrav för tolkar och översättare.

Modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet

Ny lag: Säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Ny förordning: Säkerhetsskyddsförordningen (2018:658)

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

SFS: 2018:585 och 2018:658

Ikraftträdande: 1 april 2019

Den nya lagen förtydligar kraven på skydd av säkerhetskänslig verksamhet och innebär en förstärkning av skyddet mot bland annat spioneri och sabotage. Skyddsområdet för lagen är dels säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, det vill säga uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen eller som skulle ha omfattats av sekretess om verksamheten hade berörts av den lagen, dels i övrigt säkerhetskänslig verksamhet – till exempel verksamhet vid kärnkraftverk, flygplatser eller annan aktivitet som bedrivs vid skyddsobjekt. Lagen kommer att gälla för såväl offentlig som privat verksamhet. Den ger också på ett tydligare sätt stöd för säkerhetsskydd i internationell verksamhet. Lagen kompletteras av en förordning med mer detaljerade bestämmelser.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, medier, demokrati, mänskliga rättigheter nationellt, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur. Departementet ansvarar också för arbetet mot diskriminering samt för frågor som rör det civila samhället, trossamfund och begravningsverksamhet.

Kontakt

Presskontakt hos kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke:
Pressekreterare Anna Söderström
Tfn 072-532 17 13

Stärkt minoritetspolitik

Ändring: Lag om ändring i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:199 – En stärkt minoritetspolitik

SFS: 2018:1367

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringarna innebär att skyddet för de nationella minoriteternas språk och kultur stärks liksom de utökade rättigheterna inom förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. En bestämmelse införs om att kommuner och landsting ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Det införs även tydligare bestämmelser om skyldigheten för förvaltningsmyndigheter att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt lagen och om innebörden av förvaltningsmyndigheternas samråd med minoriteterna.

Inom förvaltningsområdena utvidgas rätten till förskola på minoritetsspråk. Rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk utvidgas och ska omfatta den äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. Möjligheterna till äldreomsorg på jiddisch och romani chib ökas.

Ny finansiering av public service

Ny lag: Lag (2018:000) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst

Ny förordning: Förordning (2018:000) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst

Ändringar: Radio- och tv-lagen (2010:696), skatteförfarandelagen (2011:1244) med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:261 Långsiktig finansiering och stärkt oberoende för public service

SFS: 2018:1893–1900

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Från den 1 januari 2019 ersätts dagens radio- och tv-avgift, som betalas av alla hushåll som har en tv-mottagare, av en individuell public service-avgift. Public service-avgiften ska betalas av alla som är över 18 år och har en beskattningsbar förvärvsinkomst. Avgiften är 1 procent av den beskattningsbara inkomsten upp till ett tak. Den ska tas in av Skatteverket och hanteras som de flesta övriga skatter och avgifter som enskilda betalar. Hur stor avgift den enskilde betalat redovisas årligen i inkomstdeklarationen.

Avgiften ska finansiera public service, det vill säga Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Förutom den nya avgiften genomförs även vissa andra ändringar i syfte att stärka oberoendet för public service. Bland annat förtydligas i den nya lagen att public service-avgiften enbart ska användas för att finansiera public service. Till skillnad från idag ska även längden på de sändningstillstånd som regeringen beviljar public service-företagen regleras i lag. Tillstånden kommer från 2026 att vara åtta år långa.

Nytt mediestöd, förlängt presstöd och namnbyte för presstödsnämnden

Ny förordning: Mediestödsförordning

Ändringar: Presstödsförordningen, Instruktionen för Myndigheten för press, radio och tv

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:154 Journalistik i hela landet

SFS: 2018:1729-1730 och 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019 i den del som avser presstödet och namnbytet, och 1 februari 2019 för mediestödet

Presstödet höjs och förlängs från och med den 1 januari 2019, samtidigt som presstödsnämnden vid Myndigheten för press, radio och tv byter namn till mediestödsnämnden. Från och med den 1 februari 2019 införs två nya former av mediestöd och det tidigare utvecklingsstödet till tryckta allmänna nyhetstidningar tas bort. De nya stödformerna är dels stöd till lokal journalistik i områden som saknar eller har svag journalistisk bevakning, dels ett utvidgat innovations- och utvecklingsstöd. Syftet är att stärka demokratin

genom att främja allmänhetens tillgång till oberoende nyhetsförmedling i hela landet, via en mångfald av allmänna nyhetsmedier med redaktionellt innehåll av hög kvalitet. Mediestödsnämnden kommer att pröva ansökningar om stöd enligt förordningarna.

Miljö- och energidepartementet

Miljö- och energidepartementet ansvarar för frågor som rör minskade klimatutsläpp, hållbar stadsutveckling, en giffri vardag, en hållbar energianvändning och frågor för att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur samt internationellt miljö- och energisamarbete.

Kontakt

Presskontakt hos miljöminister Karolina Skog:
Pressekreterare Anders Maxson
Telefon 072-453 20 54

Kärnkraftverksägares skadeståndsansvar vid atomolyckor höjs

Ändring: Atomansvarighetslagen (1968:45)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:244 Ett ökat skadeståndsansvar och skärpta försäkringskrav för reaktorinnehavare

SFS: 2018:1323

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Reaktorinnehavares skadeståndsansvar för atomolyckor vid reaktorer höjs till en miljard särskilda dragningsrätter (cirka 1,2 miljarder euro eller 11,8 miljarder kronor). Reaktorinnehavarna blir samtidigt skyldiga att teckna ansvarsförsäkringar för samma belopp. Statens så kallade särskilda statsansvar för denna grupp av olyckor upphör.

Apoteksombud slipper ta emot läkemedelsavfall

Ändring: Förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel

SFS: 2018:1111

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Apoteksombud, det vill säga utlämningsställen för läkemedel och andra apoteksvaror, undantas från skyldigheten att ta emot läkemedelsavfall.

Vattenkraftverkens miljötilstånd ska omprövas enligt en nationell plan som väger förbättrad vattenmiljö mot tillgång till vattenkraft

Ändring: Miljöbalken med flera lagar

Beslutsunderlag: Proposition 2017/18:243 Vattenmiljö och vattenkraft

SFS: 2018:1407–1409, 2018:1412, 2018:1415, 2018:1416, 2018:1418–1422 och 2018:1424

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Vattenverksamheter för elproduktion ska ha moderna miljövillkor. Det ska ske genom omprövning på verksamhetsutövarens initiativ.

Genom en ny nationell plan som vägleder myndigheterna får omprövningarna ett nationellt helhetsperspektiv, där behovet av förbättrad vattenmiljö vägs mot behovet av effektiv tillgång till vattenkraftsel nationellt. Planen anger vilka verksamheter som bör prövas i ett sammanhang och när prövningen bör ske. En verksamhet får vänta med att skaffa moderna miljövillkor tills det är dags för prövning enligt planen.

Om en verksamhet bedrivs med stöd av urminnes hävd, privilegiebrev eller annan äldre så kallad särskild rättighet, ska den rättigheten anses ha tillkommit enligt motsvarande bestämmelser i miljöbalken.

Verksamheterna får inte äventyra att vattenmiljön uppnår den kvalitet som följer av EU-rätten, eller försämra vattenkvaliteten i strid med ett försämringsförbud.

Myndigheters klimatanpassningsarbete struktureras

Ny förordning: Förordning om myndigheters klimatanpassningsarbete

SFS: 2018:1428

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Enligt den nationella strategin för klimatanpassning (prop. 2017/18:163 s. 69–70) ska berörda myndigheters möjligheter att initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning inom sitt ansvarsområde förtydligas, följas upp och redovisas. Detta regleras i förordningen, som syftar till att myndigheternas arbete med klimatanpassning ska ske på ett strukturerat sätt.

Mer lättillgänglig insamling av förpackningar och returpapper

Nya förordningar: Förordningen om producentansvar för förpackningar och förordningen om producentansvar för returpapper, med flera förordningar

SFS: 2018:1462–1466 och 2018:1469

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Kravet på insamlingssystemens servicegrad skärps, bland annat genom att returpapper och förpackningsavfall för de vanligast förekommande materialen ska samlas in fastighets- eller kvartersnära. Kraven på förpackningarnas utformning tydliggörs. Kommunerna får samla in förpackningsavfall och returpapper endast om de har avtal med ett tillståndspliktigt insamlingssystem. Producenterna ska rapportera till Naturvårdsverket om den mängd förpackningar, tidningar och tidningspapper som producenterna släppt ut på den svenska marknaden. En anmälningsplikt införs för de som utan att vara tillståndspliktiga samlar in förpackningsavfall eller returpapper från verksamheter.

Kommunerna ska tillhandahålla system för insamling av matavfall som hushållen har sorterat ut. Varje kommun får bestämma hur insamlingen ska organiseras.

Tydligare elmarknadsregler

Ändringar: Ellagen (1997:857), lagen (2011:710) om certifiering av stamnätsföretag för el, förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, med flera förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:237 Elmarknadsfrågor

SFS: 2018:1448, 2018:1449 och 2018:1581–1585

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringarna i ellagen innebär bland annat att elanvändare ska få bättre tillgång till information om avgifter och andra villkor för överföring av el. Till skydd för konsumenterna görs ändringar i reglerna om när överföringen av el får avbrytas på grund av betalningsförsummelse och överklagande. Energimarknadsinspektionen får meddela föreskrifter om hur nättariffer ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet.

Elnätsföretags möjligheter att höja elnätsavgifter begränsas

Ny förordning: Förordning om intäktsram för elnätsverksamhet

SFS: 2018:1520

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Förordningen innehåller bestämmelser om beräkningen av de kostnader som ska täckas av elnätsföretagets intäktsram under en tillsynsperiod. Jämfört med den nuvarande förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag görs ändringar i sak när det gäller beräkningen av avskrivningar. Vidare införs nya bestämmelser om hur avkastningen på kapitalbasen ska beräknas.

Kvoten för beräkning av kvotplikt för år 2019 justeras

Ändring: Förordningen (2011:1480) om elcertifikat

SFS: 2018:1429

Ikraftträdande: 1 januari 2019

För att stödja förnybar elproduktion finns en skyldighet för elleverantörer och vissa andra elanvändare att köpa och annullera elcertifikat i förhållande till sin försäljning respektive användning. Skyldigheten kallas kvotplikt. I förordningen om elcertifikat har det beslutats en ändring om att kvoten för beräkning av kvotplikten under 2019 justeras nedåt från 0,312 till 0,305. Det betyder en minskning av kvotpliktens storlek, det vill säga att de som har kvotplikt behöver köpa lite färre elcertifikat.

Tydligare ansvarsfördelning för arbetet med invasiva främmande arter

Ny förordning: Förordningen om invasiva främmande arter

Ändringar: Miljötillsynsförordningen (2011:13) och förordningen (1998:940) om avgifter vid prövning och tillsyn enligt miljöbalken

SFS: 2018:1939–1941

Ikraftträdande: 1 januari 2019

En ny förordning om invasiva främmande arter kompletterar en EU-förordning. Det förtydligas vad som gäller kring invasiva främmande arter i Sverige, så att effektiva åtgärder kan vidtas. Ansvar och arbetsuppgifter fördelas mellan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (HaV). Länsstyrelserna får en stor roll i att genomföra de faktiska åtgärderna och i tillsynen.

Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Sametinget, Kommerskollegium och andra myndigheter ska få delta i arbetet. I vissa fall ska även allmänheten få möjlighet att yttra sig.

Förordningen reglerar också processen med att ta fram en nationell förteckning över invasiva främmande arter av betydelse för Sverige och med att ta fram underlag för det fall Sverige vill föreslå en art till den EU-gemensamma unionsförteckningen.

Kemikalieinspektionen tar emot och vidarebefordrar ansökningar om att använda kvicksilver i varor och tillverkningsprocesser

Ändring: Förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer

SFS: 2018:1988

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Kemikalieinspektionen blir behörig att ta emot ansökningar om undantag från förordning (EU) 2017/852 om kvicksilver. Det handlar om undantag från EU:s förbud mot nya användningar av kvicksilver i varor och tillverkningsprocesser. Kemikalieinspektionen ska bedöma ansökan och därefter vidarebefordra den till kommissionen, som fattar beslut om användningen ska tillåtas eller inte.

Kemikalieinspektionen bevakar att förbudet mot mikroplast i kosmetiska produkter följs

Ändring: Miljötillsynsförordningen (2011:13)

SFS: 2018:1804

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringen innebär att Kemikalieinspektionens tillsynsvägledningsområde utökas till att omfatta även frågor om förbud att släppa ut kemiska produkter på marknaden. Det vill säga i praktiken frågor som rör förbudet mot mikroplast i kosmetiska produkter.

Ändrade regler för verksamheter som hanterar avfall

Ändringar: Avfallsförordningen (2011:927) med flera förordningar

SFS: 2018:2003–2007

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringarna innebär att tillsyn ska ske regelbundet även i fråga om små verksamheter. Anmälningsskyldiga verksamheter måste föreläggas att vidta vissa försiktighetsåtgärder. Den som hanterar avfall i en yrkesmässig verksamhet och lämnar avfallet till någon annan, måste kontrollera att mottagaren har det tillstånd eller har gjort den anmälan som krävs för att få hantera avfallet. Tillämpningen av miljöbalkens krav på att använda ”bästa möjliga teknik” får i och med ändringarna inte innebära en sämre teknik än det som motsvarar EU-rättens krav på ”bästa tillgängliga teknik”. Ytterligare en ändring är att en länsstyrelse inte behöver analysera länets avfallsbehandlingskapacitet när den sammanställer de kommunala avfallsplanerna.

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet har ansvar för frågor som rör bostäder och byggande, bolag med statligt ägande, digitaliseringspolitik, näringsliv, landsbygd, livsmedel, regional tillväxt, postfrågor samt transporter och infrastruktur.

Kontakt

Presskontakt hos närings- och innovationsminister Mikael Damberg:

Pressekreterare Daniel Ferreira

Tfn 076-135 56 92

Presskontakt hos infrastrukturminister Tomas Eneroth:

Pressekreterare Karin Boman Röding

Tfn 076-116 65 62

Presskontakt hos bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson:

Pressekreterare Carl-Martin Vikingsson

Tfn 076-135 38 78

Presskontakt hos landsbygdsminister Sven-Erik Bucht:

Pressekreterare Maria Soläng

Tfn 072-206 19 47

Digitalt inhämtande av uppgifter från företag

Ny förordning: Förordning (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag

SFS: 2018:1264

Ikraftträdande: 1 oktober 2018

Den nya förordningen innebär att ett 70-tal utpekade myndigheter så långt det är möjligt ska använda sådana uppgifter om företag som finns tillgängliga inom statsförvaltningen. Detta för att företag inte ska behöva lämna uppgifterna flera gånger. Myndigheterna ska också, när det är lämpligt, samordna sitt inhämtande av uppgifter från företag så att företagens uppgiftslämnande begränsas. När myndigheterna utvecklar system för inhämtande av uppgifter från företag, ska systemen utformas så att företags uppgiftslämnande som huvudregel sker digitalt. Bestämmelserna syftar till att förenkla för företag.

Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:210 Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan

SFS: 2018:1136

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Genom lagändringen tydliggörs när de tidsfrister som gäller för byggnadsnämndens handläggning av ärenden om lov, förhandsbesked eller startbesked börjar löpa, när de upphör och vilka förutsättningar som finns för att förlänga fristerna. Om fristerna inte hålls reduceras den avgift som byggnadsnämnden annars skulle ha rätt att ta ut för sin handläggning.

Tydligare och enklare detaljplanekrav

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:167 Ett tydligare och enklare detaljplanekrav

SFS: 2018:1325

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringarna innebär att det blir enklare att bedöma när detaljplan krävs och inte krävs. Det tydliggörs att kravet på detaljplan för en ny sammanhållen bebyggelse bara gäller bebyggelse med bygglovspliktiga byggnadsverk och om det finns ett behov av planläggning. De omständigheter som har betydelse för bedömningen av om detaljplan krävs kommer att framgå av lagtexten, både i fråga om uppförande av en ny sammanhållen bebyggelse och förändring eller bevarande av en befintlig bebyggelse. Den inverkan på omgivningen som ett byggnadsverk i sig har ska beaktas vid bedömningen av om detaljplan krävs för ett nytt bygglovspliktigt byggnadsverk.

Ny regional planering

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:266 En ny regional planering

SFS: 2018:1732

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Nya bestämmelser om regional fysisk planering införs i plan- och bygglagen. Sådan planering ska ske i Stockholms län och i Skåne län. Landstinget blir ansvarigt för planeringen inom sitt län. I landstingets uppgifter ingår bland annat att anta en regionplan. Planen ska ge vägledning för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. De nya bestämmelserna ersätter bestämmelserna om regionplanering i plan- och

bygglagen och i lagen om regionplanering för kommunerna i Stockholms län.

Stöd till innovationskluster för utveckling och användning av flytande biogas

Ny förordning: Förordning (2018:1545) om stöd för utveckling och användning av flytande biogas

SFS: 2018:1545

Ikraftträdande: 1 oktober 2018

Den nya förordningen innebär att stöd får lämnas för åtgärder som syftar till att främja utveckling och användning av flytande biogas. Åtgärderna ska vidtas inom ramen för ett innovationskluster och avse produktion och distribution av flytande biogas samt gasdrift av fordon och fartyg. Frågor om stöd prövas av Statens energimyndighet.

Stöd till innovationskluster för utveckling och användning av etanol i tung trafik

Ny förordning: Förordning (2018:1720) om stöd för utveckling och användning av etanol i tung trafik

SFS: 2018:1720

Ikraftträdande: 15 december 2018

Den nya förordningen innebär att stöd får lämnas för åtgärder som syftar till att främja etanolproduktion och användning av etanolfordon i regional- och fjärrdistribution. Åtgärderna ska vidtas inom ramen för ett innovationskluster, och avse produktion och distribution av etanol liksom etanoldrift av fordon. Frågor om stöd prövas av Statens energimyndighet.

Ändrade regler för gående på en gemensam gång- och cykelbana

Ändring: Trafikförordningen (1998:1276)

Beslutsunderlag: Promemorian ”Cykelregler”

SFS: 2018:1559

Ikraftträdande: 15 oktober 2018

Ändringen, som är en regeländring knuten till den nationella cykelstrategin, innebär att gående på en gemensam gång- och cykelbana om möjligt ska använda vänster sida i färdriktningen.

Möjlighet för kommuner att söka bidrag för skrotning av målvaktsfordon

Ny förordning: Förordning (2018:1594) om bidrag till kommuner för kostnader för flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon

Beslutsunderlag: PM till förslag till förordning om stöd till kommuner för kostnader avseende flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon

SFS: 2018:1594

Ikraftträdande: 15 november 2018

Förordningen möjliggör för kommuner att få bidrag för skäliga kostnader som kommunen haft för flyttning, uppställning och skrotning av fordon som har felparkeringskulder, däribland så kallade målvaktsfordon. Det riktade statsbidraget på 25 miljoner kronor per år kan sökas hos Kammarkollegiet.

Ekobonus för sjöfart

Ny förordning: Förordning (2018:1867) om miljökompensation för överflyttning av godstransporter från väg till sjöfart

Beslutsunderlag: Trafikanalys rapport Eco-bonus för sjöfartslutredovisning, från maj 2017

SFS: 2018:1867

Ikraftträdande: 17 december 2018

Förordningen innebär en möjlighet för en redare att ansöka om miljökompensation, så kallad ekobonus, för ett projekt som innebär att godstransporter överflyttas från väg till sjöfart. I förordningen regleras vem som har rätt att få stöd, fördelningsgrunder, ansökningsförfarandet, hinder mot utbetalning, återbetalning m.m. Trafikverket prövar frågor om miljökompensation.

Nyheter på områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter

Ändringar: Livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter, livsmedelsförordningen (2006:813) och förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:165 Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan

SFS: 2018:644, 2018:645, 2018:1643 och 2018:1644

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Sanktionssystemet på områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter ändras. Fängelse införs i straffskalorna för allvarliga brott. Som allvarliga brott ska bland annat sådana gärningar betraktas som innebär eller kan

innebära en fara för människors eller djurs liv eller hälsa. Vidare ska sanktionsavgifter ersätta straff när det gäller vissa mindre allvarliga överträdelser av administrativ karaktär. Sanktionsavgift kan beslutas bland annat om någon påbörjar en verksamhet som är registreringspliktig utan att någon anmälan om registrering har gjorts. Kontrollmyndigheterna ska besluta om avgifterna som ska uppgå till minst 1 000 kronor och högst 100 000 kronor.

Förbud mot elefanter och sjölejon på cirkus

Ändring: Djurskyddsförordningen (1988:539)

SFS: 2018:1204

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringen i djurskyddsförordningen innebär att det blir förbjudet att flytta runt och i samband med det förevisa elefanter och sjölejon offentligt, till exempel på cirkus.

Ny djurskyddslag för att säkerställa ett gott djurskydd

Ny lag: Djurskyddslag (2018:1192)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:147 Ny djurskyddslag

SFS: 2018:1192

Ikraftträdande: 1 april 2019

Syftet med den nya lagen är att säkerställa ett gott djurskydd och att främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Det slås fast att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) samt att beteendestörningar förebyggs. Det införs ett krav på att den som håller djur eller på annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Det klargörs att djur av tamdjursart inte får överges. Ändrade bestämmelser om djurförbud skapar förutsättningar för en mer nyanserad och proportionerlig tillämpning.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor som rör samhällets välfärd. De handlar om att främja människors hälsa och samtidigt se till att sjuka får den vård de behöver. De omfattar försäkringar för att människor ska vara ekonomiskt trygga när de är sjuka, äldre eller när barnen är små. Omsorg om personer med sociala svårigheter, med funktionsnedsättning eller om äldre är andra frågor. Dessutom arbetar departementet med idrottsfrågor, rättigheter för barn och för personer med funktionsnedsättning och med jämställdhet mellan kvinnor och män.

Kontakt

Presskontakt hos socialminister Annika Strandhäll:

Pressekreterare Victor Harju

Tfn 072-504 36 70

Presskontakt hos barn-, äldre- och jämställdhetsminister Lena Hallengren:

Pressekreterare Jens Petersen

Tfn 070-293 69 35

Stärkt rättssäkerhet vid genomförande av särskilda befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem

Ny lag: Lag (2018:649) om förbud mot innehav av berusningsmedel m.m. vid hem för vård eller boende

Ändringar: Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:169 Stärkt rättssäkerhet vid genomförande av särskilda befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem

SFS: 2018:649-654

Ikraftträdande: 1 oktober 2018

En ny lag om förbud mot innehav av berusningsmedel m.m. vid hem för vård eller boende införs. Enligt den nya lagen ska den som förestår verksamheten vid ett hem för vård eller boende ha rätt att besluta att de som vårdas vid hemmet inte får inneha alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel, injektionssprutor, kanyler och dylikt, eller någon annan egendom som kan skada den som vårdas vid hemmet eller någon annan eller äventyra säkerheten vid hemmet.

Ändringarna i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och i lagen om vård av missbrukare i vissa fall rör huvudsakligen de särskilda befogenheter Statens institutionsstyrelse (SiS) har för att genomföra vården vid särskilda ungdomshem och LVM-hem. Ändringarna syftar till att öka rättssäkerhet, delaktighet, trygghet och säkerhet för barn och unga som vårdas vid särskilda ungdomshem och för intagna som vårdas vid LVM-hem. Lagändringarna innebär bland annat att fler särskilda befogenheter blir möjliga att överklaga till domstol och att ett offentligt biträde ska förordnas för barn under 15 år vid ett överklagande. Vidare införs två nya särskilda befogenheter, rumsvisitation och säkerhetskontroll. Den maximala tiden som en ung person som vårdas vid ett särskilt ungdomshem får hållas i avskildhet kortas från 24 till 4 timmar.

Utvidgade skyddsbestämmelser för den sjukpenninggrundade inkomsten

Ändring: Förordningen (2000:1418) om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst

SFS: 2018:1516

Ikraftträdande: 1 november 2018

Den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI, är skyddad under ett antal olika situationer, bland annat under tiden en försäkrad står till arbetsmarknadens förfogande och när en försäkrad får sjukpenning. En försäkrad som inte har ett arbete att återgå till behöver efter en period med sjukpenning aktivt söka arbete och anmäla sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen för att behålla sitt SGI-skydd. Ändringen innebär att för en försäkrad som har fått sjukpenning gäller skyddsbestämmelserna fortfarande efter det att rätten till sjukpenning har upphört, om den försäkrade inom 25 arbetsdagar uppfyller villkoren om att aktivt söka arbete och vara anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen.

Vårdgarantin förstärks

Ändringar: Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), patientlagen (2014:821) och hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:83 Styrande principer inom hälso- och sjukvården och en förstärkt vårdgaranti

SFS: 2018:553–554 och 2018:1129

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Vårdgarantin inom primärvården ändras så att den enskilde, istället för att inom sju dagar få besöka en läkare, inom tre dagar ska få en medicinsk bedömning av läkare eller annan legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.

Karensavdrag ersätter karensdagen

Ändring: Socialförsäkringsbalken och lagen (1991:1047) om sjuklön

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:96 Karensavdrag – en mer rättvis självrisk

SFS: 2018:647 och 2018:648

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ett karensavdrag införs i sjukförsäkringen och ersätter karensdagen. Karensavdraget ska göras från och med den första dagen med sjuklön eller sjukpenning för den som inte omfattas av bestämmelserna om högriskskydd. För sjuklön gäller att ett avdrag ska göras som uppgår till tjugo procent av en genomsnittlig veckoersättning av sjuklön. För sjukpenning ska karensavdraget utgöra en hel kalenderdagsberäknad sjukpenningdag eller, i de fall sjukpenningen ska arbetstidsberäknas, 20 procent av en genomsnittlig veckoersättning av sjukpenning. Egenföretagare som endast har inkomst av annat förvärvsarbete berörs inte av regeländringarna i egenskap av egenföretagare.

Underhållsstödet höjs för barn som är 11–14 år

Ändring: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:173 Ny åldersdifferentiering inom underhållsstödet

SFS: 2018:743

Ikraftträdande: den 1 januari 2019

Underhållsstöd lämnas av Försäkringskassan med olika belopp beroende på barnets ålder. Underhållsstödet för barn som är 11–14 år höjs med 150 kronor till 1 723 kronor per månad.

Ansvar för försäkringsmedicinska utredningar regleras i lag och förordning

Ny lag: Lag (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar

Ny förordning: Förordning (2018:1633) om försäkringsmedicinska utredningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:224 Lag om försäkringsmedicinska utredningar

SFS: 2018:744 och 2018:1633

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Lagen och tillhörande förordning ersätter tidigare överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om försäkringsmedicinska utredningar. Den nya lagen reglerar huvudsakligen landstingets ansvar att på Försäkringskassans begäran tillhandahålla medicinska undersökningar av en försäkrad. En sådan undersökning ska ge Försäkringskassan ett fördjupat medicinskt underlag för bedömningen av frågan om ersättning eller andra förmåner enligt socialförsäkringsbalken. Den nya förordningen reglerar i huvudsak den ersättning som landstingen får för att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar på Försäkringskassans begäran.

Kvalitet och säkerhet på apoteksmarknaden

Ändring: Lag (2009:366) om handel med läkemedel

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:157 Kvalitet och säkerhet på apoteksmarknaden

SFS: 2018:1107

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringarna i lagen innebär att alla öppenvårdsapotek ska få bedriva verksamhet genom apoteksombud, att krav tillkommer på utformningen av apotekens rådgivningsmiljö, att både apotekare och receptarier ska kunna bli läkemedelsansvariga på apotek samt att Läkemedelsverket ska få fler uppgifter från E-hälsomyndigheten för sin tillsyn.

Högre krav och utökad tillståndsplikt för verksamheter som bedrivs enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen

Ändringar: Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, socialtjänstlagen (2001:453) samt vissa ändringar i förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstförordningen (2001:937)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:158 Ökade tillståndskrav och särskilda regler för upphandling inom välfärden

SFS: 2018:1155, 2018:1156, 2018:1571 och 2018:1572

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Tillståndsplikt införs för hemtjänstverksamhet enligt socialtjänstlagen. Tillståndsplikt införs även för verksamhet som avser ledsagarservice, biträde av kontaktperson eller avlösarservice i hemmet, enligt lagen om stöd och

service till vissa funktionshindrade. Krav om ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten gäller för all tillståndspliktig verksamhet. Krav tillkommer även om att styrelse och ägare samt andra med ett väsentligt inflytande lämplighetsprövas. Den som bedriver sådan verksamhet som nu blir tillståndspliktig måste göra en ansökan om tillstånd senast den 1 mars 2019 för att kunna fortsätta med verksamheten fram till dess beslut om tillstånd meddelas. Ny- och ändringsansökan avgiftsbeläggs.

Vårdbidrag och handikappersättning ersätts av de nya förmånerna omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning

Ändring: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/19:190 Ett reformerat stöd till personer med funktionsnedsättning, bet. 2017/18:SfU23, rskr. 2017/18:388

SFS: 2018:1265

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Det införs två nya socialförsäkringsförmåner: merkostnadsersättning vid funktionsnedsättning hos barn och vuxna samt omvårdnadsbidrag vid funktionsnedsättning hos barn. De äldre förmånerna handikappersättning och vårdbidrag avskaffas. Omvårdnadsbidraget kan lämnas på fyra nivåer medan merkostnadsersättningen kan lämnas på fem. När förmånerna avser barn kan de beviljas barnets båda föräldrar. De äldre förmånerna handikappersättning och vårdbidrag kan fortfarande betalas ut under den tid för vilken de redan beviljats. Om ett beslut om handikappersättning upphör inom trettio månader efter den 1 januari 2019 kan dessutom ett nytt beslut om handikappersättning fattas för ytterligare högst arton månader.

Utvidgning av systemet med utredningar avseende vissa dödsfall

Ändringar: Lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall, lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:215 Utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall

SFS: 2018:1375–1377

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Utredningsverksamheten utökas till att omfatta fler fall än enbart fall där barn eller vuxna avlidit. Fall där barn utsatts för grov misshandel eller synnerligen grov misshandel ska till exempel utredas om brottet begåtts av en närstående eller tidigare närstående person. När det gäller vuxna ska fall

där brottet utgör försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp utredas om brottet har begåtts av en närstående eller tidigare närstående person. Lagen byter namn till lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall.

Socialstyrelsen ska även fortsättningsvis vara utredningsmyndighet. Statliga förvaltningsmyndigheter ska under vissa förutsättningar vara skyldiga att ställa experter till utredningsmyndighetens förfogande. Vidare bör statliga förvaltningsmyndigheter genomföra tillsyn eller intern tillsyn av verksamhet som berörs av en utredning. Regleringen av verksamheten i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ändras så att sekretessen, med oförändrat skaderekvisit, följer uppgiften.

Regelförenklingar görs inom ekonomisk familjepolitik

Ändring: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:270 Regelförenklingar inom ekonomisk familjepolitik

SFS: 2018:1628

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Regelförenklingar görs inom föräldraförsäkringen, barnbidraget och bostadsbidraget. Även den blivande förälder som inte är gravid får rätt till föräldrapenning för att följa med till mödravården. En förälder får i vissa fall rätt till föräldrapenning för att delta vid barnets inskolning. Anmälningsskravet tas bort för tillfällig föräldrapenning. Flera föräldrar, enligt socialförsäkringsbalkens föräldrabegrepp, får rätt till tillfällig föräldrapenning för samma barn och tid om föräldrarna går en utbildning som ordnas av en sjukvårdshuvudman för nyblivna föräldrar. Kravet på anmälan för flerbarnstillägg slopas i flera situationer. Avstämningen av bidragsgrundande inkomster inom bostadsbidraget tidigareläggs.

Kommunernas möjligheter att inrätta särskilda boenden för äldre förtydligas

Ändringar: Socialtjänstlagen (2001:453) och socialtjänstförordningen (2001:937)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:273 Biståndsbedömt trygghetsboende för äldre

SFS: 2018:1724 och 2018:1935

Ikraftträdande: 2 april 2019

En bestämmelse som förtydligar kommunernas möjligheter att inrätta biståndsbedömda trygghetsboenden införs i socialtjänstlagen. Biståndsbedömda trygghetsboenden är en särskild boendeform för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som utöver det behöver bryta oönskad isolering, Genom ändringen förtydligas kommunernas möjligheter att inrätta särskilda boenden som är anpassade och utformade för äldre kvinnor och män som inte behöver heldygnsvård, men som inte längre upplever det som tryggt att bo kvar i det egna hemmet.

Förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre

Ändring: Socialtjänstlagen (2001:453)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:106

SFS: 2018:669

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringen innebär att socialnämnden utan föregående behovsprövning får erbjuda hemtjänst till äldre personer. Ett sådant erbjudande förutsätter att den äldre personen har informerats om i vilken utsträckning och på vilket sätt kommunen följer upp insatserna samt om rätten att alltid kunna ansöka om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL. Kommunen ska med utgångspunkt i sina riktlinjer följa upp insatserna som har erbjudits, insatsernas kvalitet och värdegrunden för äldre.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik. Departementet arbetar med frågor som exempelvis handlar om skolresultat, lärarförsörjning, etablering av nyanlända i skolan och levnadsvillkor för unga. Departementet arbetar även med frågor om bland annat universitets och högskolors verksamhet, forskningsfinansiering och studiefinansiering.

Kontakt

Presskontakter hos utbildningsminister Gustav Fridolin:

Pressekreterare Hanna Hessling

Tfn 072-55 73 801

Pressekreterare Emma Stark

Tfn 072-551 16 05

Presskontakt hos gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström:

Pressekreterare Tora Heckscher

Tfn 072-233 84 39

Presskontakt hos minister för högre utbildning och forskning Helene

Hellmark Knutsson:

Pressekreterare Tora Heckscher

Tfn 072-233 84 39

Lättare att få statsbidrag för fortbildning av lärare i svenska som andraspråk och sfi

Ändring: Förordningen (2016:709) om statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare

SFS: 2018:1536

Ikraftträdande: 1 oktober 2018

Statsbidraget kan lämnas till bland annat huvudmän inom skolväsendet för ersättning för lön till lärare som deltar i studier i ämnet svenska som andraspråk inom uppdragsutbildning som upphandlas av Skolverket. Ändringen innebär att studierna ska kunna bedrivas även inom reguljär högskoleutbildning. Det innebär också att ett av villkoren för statsbidraget tas bort, nämligen villkoret att läraren ska ha en lärarexamen. På så sätt kan

även lärare utan examen få ämneskunskaper som kan bidra till ökad kvalitet i deras undervisning inom skolväsendet.

Kunskap och kompetens från andra länder tillvaratas bättre

Ändring: Förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning

Beslutsunderlag: Promemorian Kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning (U2018/01274/UH)

SFS: 2018:1497

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringen innebär att det räcker att en students utländska utbildning är relevant för det aktuella yrket. Utbildningen behöver inte ha förberett för ett specifikt yrke. Den får omfatta ytterligare 30 högskolepoäng i svenska eller engelska för studenter som behöver ytterligare utbildning i dessa ämnen för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Krav på högskolepoäng för självständigt arbete för en examen kan minskas om studenten har gjort ett självständigt arbete inom den utländska utbildningen.

Utbildningen för tandhygienistexamen blir treårig

Ändring: Högskoleförordningen (1993:100), bilaga 2

Beslutsunderlag: Promemorian En treårig utbildning för tandhygienistexamen (U2018/00603/UH)

SFS: 2018:1135

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Ändringen innebär att omfattningen på utbildningen till tandhygienistexamen ökas till 120 högskolepoäng. Det motsvarar en studietid på tre år istället för två. Som en följd av att utbildningen förlängs ändras också kraven i övrigt för att få tandhygienistexamen, bland annat genom att det ställs krav på att det självständiga arbetet ska omfatta minst 15 högskolepoäng.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter för forskningsändamål anpassas till EU:s regelverk

Ändringar: Lagen (1999:353) om rättspsykiatriskt forskningsregister, lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor, lagen (2013:794) om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och lagen

(2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:298 Behandling av personuppgifter för forskningsändamål

SFS: 2018:1998-2002

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Bestämmelserna som rör behandling av personuppgifter inom forskningsområdet anpassas till det nya regelverket om behandling av personuppgifter, som bland annat består av EU:s dataskyddsförordning och lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Ändringarna ger rättsligt stöd för behandling av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse för forskningsändamål. De innebär att kraven på att behandling av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse ska godkännas vid etikprövning samt kraven på andra skyddsåtgärder som gällt vid behandling av personuppgifter för forskningsändamål enligt personuppgiftslagen, kommer att gälla även i fortsättningen.

Ny organisation för etikprövning av forskning som avser människor

Ny förordning: Förordning med instruktion för Etikprövningsmyndigheten

Ändringar: Lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor och lagen (2002:297) om biobanker i hälso- och sjukvården m.m.

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:45 En ny organisation för etikprövning av forskning som avser människor

SFS: 2018:147, 2018:148 och 2018:1879

Ikraftträdande: 1 januari 2019

Etikprövning av forskning som avser människor ska från och med den 1 januari 2019 hanteras av en ny myndighet, Etikprövningsmyndigheten. Syftet med den nya myndigheten är att ge bättre förutsättningar för en effektivisering av verksamheten och en enhetlig tillämpning av regelverket över landet. Dagens sex regionala etikprövningsnämnder avvecklas.

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet ansvarar, tillsammans med utlandsmyndigheterna, för Sveriges förbindelser med andra länder. På Utrikesdepartementet formuleras de handlingsalternativ som ligger till grund för regeringens ställningstaganden i utrikes- och biståndspolitiska frågor samt i frågor om internationell handelspolitik.

Kontakt

Presskontakter hos utrikesminister Margot Wallström:

Pressekreterare Pezhman Fivrin

Tfn 072-526 68 18

Pressekreterare Erik Wirkensjö

Tfn 070-317 64 71

Presskontakt hos ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin:

Pressekreterare Jakob Lundgren

Tfn 072-206 08 92

Pressekreterare Kristoffer Talltorp

Tfn 072-542 80 32

Presskontakt hos EU- och handelsminister Ann Linde:

Pressekreterare Darina Agha

Tfn 072-708 16 27

De frågor som Utrikesdepartementet ansvarar för regleras sällan genom lag eller förordning. Undantag är lagstiftningsarbetet inom EU-området och de förordningar som tydliggör vilka uppgifter myndigheter som sorterar under Utrikesdepartementet har.

Till årsskiftet 2018/2019 träder inga lagar i kraft inom Utrikesdepartementets ansvarsområden.

Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2018/2019
Statsrådsberedningen
Växel: 08-405 10 00
103 33 Stockholm